

19
Jean Dubuffet

o tom, čím je umění a jakým musí zůstat. Avšak podstatou umělecké tvorby je novost, k níž bude takový profesor způsobilý tím méně, čím déle bude sít mléko z děl minulosti. Nebylo by nezajímavé srovnat zastoupení profesorů na současné literární scéně, v tisku či na postech, spojených s šířením a propagací literatury a umění, se stavem před třiceti lety. Profesori, kteří dnes získali takovou autoritu, neměli tenkrát téměř žádnou váhu.

Profesoři jsou přestárlými žáky, kteří po skončení studií ze školy jedněmi dveřmi vycházejí a druhými se do ní vracejí, stejně jako vojáci, kteří se po skončení základní služby nechají *naverbovat*. Jsou to žáci, kteří se místo toho, aby toužili po nějaké dospělosti, to jest tvůrčí činnosti, zuby nehty drží svého postavení žáka, tedy postavení pasivně receptivního, připomínajícího houby. Tvůrčí duch je tak profesorově postoji vzdálen jak jen možno. Vládne mnohem větší podobnost mezi tvořivostí uměleckou (či literární) a všemi možnými ostatními projevy tvořivosti (v těch nejvšednějších oblastech, v obchodu, v řemeslech nebo v libovolné manuální či jiné práci) než mezi tvořivostí a ryze stvrzovacím stanoviskem takového profesora, který už svým vymezením není podněcován žádným tvůrčím du-

chem a musí bez rozdílu chválit vše, co v dlouhém vývoji minulého umění *nabylo převahy*. Profesor registruje, sjednocuje a potvrzuje převahu, určuje, kde a v jaké době se tato převaha odehrávala. Renesanční stavitelé opovrhovali gotikou, Art Nouveau nesnášel renesanci; profesor však stejně zapáleně oslavuje jedny i druhé, protože jeho srdce je plné obdivu k převaze a horlivě jí tleská, kdekoli se objeví.

Pro kulturu je příznačné, že vrhá ostré světlo na určité výtvořky, že hromadí světlo v jejich prospěch bez ohledu na to, že vše ostatní zůstane ve tmě. Tak je v zárodku udušen (neboť tvorba se rozvíjí, když má *něco málo* světla, a hyne, když nemá žádné) každý chvilkový rozmar, jehož zdrojem nejsou tyto privilegované výtvořky. Přežít mohou pouze jejich napodobovatelé, vykladači, vykořisťovatelé a komentátoři. Počet výtvořů, které se těší onomu světlu, uštěďřovanému kulturou, je nutně omezený, zatímco takových rozmarů je nespočetně, tedy bylo by jich nespočetně, kdyby jim kultura nebránila přijímat světlo. Právě v tom kultura, proti obecnému přesvědčení, omezuje, zmenšuje pole působnosti a plodí noc. Kultuře chybí záliba v anonymním, nesčíslném klíčení. Kultura je

